

Nevadako azken euskal artzainak

Herrialde arrotzean bizimodu duina eramateko borrokaz eta komunitate bateko kide sentitzeaz mintzo da *Amerikanuak* dokumentala, egileen hitzetan. Garratz eta malenkoniatsu, baita umorez hainbatetan, euskal diasporan ezagun zaigun historia du ardatz, dirua irabazteko asmoz artzain joan eta azkenean han geratu zirenena.

MIKEL GARCIA

Argazkiak: Amerikanuak

JUANITO JUARISTI *PARRILLAS*-EK laurogeitaka urte ditu, eta hoguei pasa dira azkenekoz Euskal Herrian izan zenetik. Beharbada horregatik du urrunean galtzen den begirada nostalgiko eta nekatua, Nevadako (AEB) Elko herrian duen apartamentuaren bakardadean. Gehiago ere badio begirada horrek, “dena kontatuko banu...” dio, eta dena ziurrenik ez, baina asko kontatu digute *Parrillas*-ek, Alfonso Igoak, Jose Leniz *Txapo*-k, Bixente *First Class*-ek, Nikolas Fagoagak, Ramon Zugazaga *Akerra*-k... Hainbat eta hainbat euskaldun gazteren moduan, 1950eko hamarkadaren erdira arte Ameriketara egin zuten alde, artzain gisa dirua irabazteko.

Baina artzainaren bizimodua ez da nolana hikoia. Elkarrizketatuetako batek hamasei urte eman zituen mendian, animalia kon-

painia bakar. “Zenbatek utzi zuten bizitza mendian! Zenbatek bukatu zuten zorotuta...”. Triste gogoratzen ditu ardi arteko urteak. Berdin protagonista lesakarrak, lanaren gogortasuna eta mendietako isolamendua eta bakardadea gogoan. Beste hainbatek aldiz, aitortzen du bizitzako urterik onenak izan direla artzain beharrea emandakoak.

Hobeto edo okerrago, bakoitzak bere modura bizi izan du esperientzia, eta hura guztia gogora ekartzen dute Elkoko tabernan, alai

baina nostalgiko, zurrut, kartajoko, barre eta solas artean: nafarrek eta bizkaitarrek euskalkia dela-eta elkar ulertzeko hasieran zituzten komeriak, garaiko maitasun eta sexu historiak, artzain ona izateko ezaugarriak... Lehen herri bizia zen Elko, euskaldunetz bete, baina artzaintza desagertu

Artzainaren bizimodua ez da nolana hikoia. Elkarrizketatuetako batek hamasei urte eman zituen mendian, animalia konpainia bakar. “Zenbatek utzi zuten bizitza mendian!”

tzear den mundua da dagoeneko, eta ez dago euskal artzainik Nevadan, perutarrak eta txiletarrak dira oraingoak. Beldur da elkarrizketatuetako bat, ez baitu uste urtetan mantendutako artzain-negoziolari helduko diotenik seme-alabek, “eta dirua baino askoz gehiago da hor inbertitutakoa, bihotza dut inbertitu”.

Elurra mara-mara

Izan zenaren itzal urruna da Elko. Kasinoa, *bowling*-a, tabernak baditu –euskal izendunak, hainbat–, baina galdu du sasoi oparoetako argi eta distira. Kale erdi-hutsak erakusten dizkigu dokumentalak, bizimodu lasaia, paisaia elurtu, hits eta hotzean. Inguru goibelak bat egiten du protagonistek izandako bizimodu latzarekin, eguneroko kezka eta ardurek ezkutatu ezin duten nostalgiarekin. Ez da film tristea, umoretsu erantzuten dute protagonistek pasarte ugaritan, baina bizitza bere

Elkon, tabernan elkartzen dira artzain ohi euskaldunak (ezkerreko orrian). Goian, ezker-eskuin eta goitik behera: Juanito Juaristi Parrillas; lagunak kartetan; Alfonso eta Mary Igoa; eta Ramon Zugazaga Akerra.

gordinean erraza ez dela igartzen diegu kontalarien hitz eta isiluneei, eta malenkonia kutsua dario emaitzari.

Tonuarekin asmatu dute dokumentalaren egile Gorka Bilbao gernikarrak eta Teruelgo (Espainia) Nacho Reig-ek. Audience musika talde bizkaitarrak filmerako sortutako soinu bandak ere lagundu du horretan. Gorka Bilbaoren aitona hamabost urtez artzain aritua zen AEBetan, eta hori izan zen proiektu honen ernamuina. Berde Produzioak ekoiztetxearekin elkarlanean, bost astez Elkon izan ziren eta hala gorpuztu zen *Amerikanuak* dokumentala, Donostiako Zinemaldiko aurtengo edizioan estreinatua.

Elkoko biztanleen erretratu txukuna gauzatu dute 91 minututan, euskal diasporaren zati bat Ameriketako mendebaldean nola egokitu zen ezagutzeko aproposa, galtzen ari den bizimoduaren lekuko. ■

Zientziaren kutxaGuneko simulagailu berrietan, dibertsioa ziurtatuta duzu!

- 4 piztako bi plazaforma.
- 9 piztako eberrin eta jonyetik-arekin gibezeke zuloa.

gizarte kutxa

Donostia - www.kutxaespazioa - 943 012 478

CAMPOS

1921-ETIK, CAMPOS-EN HIRIETAN-INTENSIBEA HIRIEN BILBOAREN HARTUTUNAKO DITURUEN ENBIA. HIRIETARTEK ONENA BILATZEN DUTEN, GAIK, KALITATEKO PRODUKTU BAKAR HIRIEN BILBOAREN.

Gure webgunean erosi: www.clubcampos.com